

Anne Karen Jenum
Foto: Samfoto

Samfunnsmedisinens fyrtårn

Lege Anne Karen Jenum ble tildelt Karl Evang-prisen for 2006. Prisen fikk hun for sin mangeårige innsats for folkehelsearbeidet gjennom forebygging og helseopplysning, først og fremst i bydel Romsås i Oslo. – Anne Karen Jenum er et slags samfunnsmedisinens fyrtårn, sa professor Steinar Westin i sin tale ved prisutdelingen.

I en årrekke har Jenum vært interessert i temaet sosial ulikhet i helse, og hun har hele tiden vært opptatt av praktisk forebygging og helseopplysning. – Da jeg var turnuskandidat i Finnmark møtte jeg de unge mennene som døde av hjerte- og karsykdommer og det var vanskelige livsvilkår også for befolkningen for øvrig. Det var et sjokk å møte realitetene slik, og jeg følte at den utdanningen jeg hadde tatt ikke gav meg nok verktøy til å kunne forebygge disse problemene, sier Jenum om bakgrunnen for sin samfunnsmedisinske interesse.

Vel tilbake i Oslo på slutten av 70-tallet begynte Anne Karen Jenum å jobbe som lege i de østlige bydeler. – Også her møtte jeg "uhelse" og hadde samme opplevelse av ikke å ha gode nok verktøy til å forebygge. Lenge følte jeg meg som en ensom svale på området. Jeg var søkende etter metoder, og essensen av det jeg har hatt tro på har jeg brukt i eget klinisk arbeid. Mye har jeg lært av pasienter. Det har vært berikende og lærerikt å få komme inn i pasientenes univers, sier hun.

Jenum har blant annet vært bydelsoverlege på Romsås i perioden 1997-2004 og har vært sterkt engasjert i folkehelsearbeidet i bydelen. – Befolkningen var avgrenset og oversiktlig, så her så jeg muligheter for å bli kjent og få gjort noe. Men det var viktig å kartlegge situasjonen først, sier Jenum. – Målet var å forklare dødelighetsfaktorene og få gjort noe med dem. Tall fra helseundersøkelsene av 40-åringer hjalp meg med det første. Hele tiden har det vært viktig å kunne dokumentere og evaluere virkningen av tiltakene som ble satt i verk, fortsetter hun.

"Romsåsprosjektet" (MoRo - Mosjon på Romsås) kom til i samarbeid med bydelsadministrasjonen og en rekke andre aktører. Prosjektet var et kombinert forskningsprogram og folkehelsearbeid. I tillegg til Jenum, jobbet en fysioterapeut, en helsekonsulent og en sykepleier med MoRo-prosjektet. Viktige faglige medspillere var

også Norges idrettshøgskole og Aker universitetssykehus HF.

Forskningsprosjektet gikk ut på å undersøke effekten av økt fysisk aktivitet på risikofaktorer for type 2 diabetes og hjerte- og karsykdommer i befolkningen.

– Det har vært arbeidskrevende, men givende og lærerikt. Største utfordring var egentlig å få finansiert prosjektet. Det forutså vi ikke og vi brukte 1-2 år lenger tid enn planlagt. Og for å få til ting er det viktig å opprettholde entusiasmen underveis, sier hun.

– Noe av det som gledet meg mest med prosjektet var at de positive resultatene vi oppnådde var like gode hos de med lav utdanning som de med høy, og like gode blant innvandrere som blant etniske nordmenn. Prosjektet bidro også til å skape stolthet blant befolkningen. En bydelspolitiker sa at "nå har vi retta ryggen". For det var det verdt å bli sliten innimellom, sier Jenum.

Anne Karen Jenum disputerte for den medisinske doktorgraden i 2006 på en avhandling som omhandler resultatet av prosjektet. Hovedresultatene ble publisert i tidsskriftet "Diabetes Care".

– Forebyggende helsearbeid har hatt alt for liten status blant leger og i primærhelsetjenesten. Men med de store forskjeller som er i helse og dødelighet i Oslo, må vi se på risikofaktorene og prøve å gjøre noe med dem, mener Jenum. Det er svært viktig å satse på forebyggende tiltak i Groruddalen, det kan bli verre og dyrere for samfunnet å gjøre noe senere, mener hun. – I Groruddalen ser vi klart et eksempel på at ansvaret for helse bør flyttes fra individnivå til samfunnsnivå.

For tiden har Jenum et post.doc. stipend knyttet til Diabetesforskningscenteret ved Aker universitetssykehus, samtidig som hun arbeider deltid som allmennpraktiserende lege på Romsås.